PROTESTANS PAP.

GYAKORLATI SZAKKÖZLÖNY.

Megjelenik havonként 2—3 iven.
Előfizetési ára:
egész évre 4 forint, fél évre 2 forint, negyed évre 1 forint. Egyes számok ára 40 kr.

Kiadók és felelős szerkesztők:
Lágler Sándor ev. pap,
Kálmán Dezső ev. ref. pap,
Kölesden, Tolna vm.

Negyedik évfolyam. 5. szám. Kölesd, május, 1883.

Kirchner János 72 éves evang. lelkész halálára.

(† 1883. április 27.)

Ősz Simeon! Te láttad az Urat,
S kóstoltad Őt, hogy mily jó és mi édes;
Meglelte szíved, Kit az ész kutat,
S sziveddel szóltál a hivek szivéhez.
Üdén merítve Élet kútfejébül:
A szomjazóknak serge enyhül, épül.

Mint szín-arany, folyt ajkadról a szó,
S mint hárfa csengett, zengve szent igéket.
Oh, hol a szó: tettel összhangozó:
Velőkig elhat az s megráz veséket.
Szelid János te, holtodig hű voltál,
Emléked áldott! Halld, hogy' sír az oltár!

Emléked áldott s nyugtató nekünk:
Megsiratottan dőlsz a sír ölére.
Élted mi szép volt, most is, hogy letünt
Meghervadál, de lelked mennybe méne,
Hol fonnyadatlan koszorúd reád száll,
Mi könnyeink közt és fohászainknál.

Sántha Károly.

Tavaszkor.

Az alkotó erő hatalmát
Hirdeti a nagy természet;
Fölváltva űli diadalmát
A virulat és enyészet . . . .
Hervadásból új élet támad,
A hű anya föld kebelén . . .
A nagy intéző el nem fárad, —
Isten az — kit imádok én!

Kis világ én a nagy világban,
Az istenség része lelkem . . .
Élek e földön égi vágyban,
Bár a föld is kedves nekem.
Szeretem én e szép világot,
Mert testi éltem tűköre;
Ah! de jobban a menyországot —
Mert az lelkemnek bűv-köre! . . .

Ha majd testem a sírba tér meg:
— Jőjjön az óra bár mikor! —
S szivem megőrlik ronda férgek,
Hogy porrá legyen a mi por . . . .
A sír szül engem' új életre:
— Legigazibb anyám a sír! —
'S az örökkön élők könyvébe:
Atyám — az Isten — újja ír!

Bényei Gábor,
szentgyörgyvölgyi reform. pap.

Az iskolai takarékpénztárak.

Ha azon egyház egyik organuma támadná meg a tisztességes vagyonszerzés és vagyon-megőrzés egyik tényező erényének, a takarékosságnak ama nevelő eszközét, a mely egyház a jézusi eszmének legdicsőbb megtestesülését a kolduló szerzetek önkénytes szegénységében véli feltalálni: az csak elismerésre méltó következetességet mutatna. Azonban az „Evang. Egyház és Iskola"

czimű lap hasábjain (5. sz.) olvasva az iskolai takarékpénztárak ellen támadó czikket: az evangelikus ember gondolkozóba esik, vajjon az ev. protestans egyház szellemében gyökeredzik-e ama támadás, mely magát az elvet, nem is annak esetleges ferde kinövéseit, magát az intézményt, nem is az azzal való esetleges visszaéléseket itéli el, mind paedagogiai, mind humanitarius, mind pedig különösen keresztyéni, de sőt nemzetgazdászati szempontból, az iskolai takarékpénztárak terjedésében nemzetünk és egyházunk legszentebb érdekeit látva koczkáztatva. Engedje meg igen tisztelt hitrokonom, hogy midőn szabadságot veszek magamnak az önével ellenkező véleményemnek kifejezést adni, én is vindikálhassam magamnak, miszerint nem a modernismus bálványának hódolva emelek szót, hanem egyházam és nemzetem legszentebb érdekeinek vélek szolgálatot tenni.

Minekelőtte czikkiró úr egyes érveire reflectálnék: szükségesnek vélem előre bocsátani, hogy a takarékosságot magában véve is erénynek tartom, ezentúl igen sok erény iskolájának és feltételének. Ebben a véleményben kell, hogy czikkiró úr is osztozzék velem, különben a maradékokat fölszedni parancsoló Üdvözitővel jőne ellenkezésbe. Bűn a fukarság, és nem akarom czikkiró urat sérteni a két fogalom közti határvonal meghuzásával.

Ha a takarékosság hajlama a mi népünknek annyira vérében volna, hogy annak a fukarságig való túlhajtásától kellene félteni: igenis akkor az iskolai takarékpénztár intézményét rá nézve erkölcsi méregnek tartanám. De midőn népünk a könnyelmű pazarlásra, a tékozlásra hajlandó, és e hajlamának szomorú jelensége az elszegényedés és az ezzel együtt járó erkölcsi elaljasodás: nem látom át, hogy lenne veszélyes dolog, ha a takarékosság erényét nemcsak elméletileg, hanem gyakorlatilag is megkedveltetni törekszik az iskola, midőn a családban kevés kivétellel, a könnyelmű tékozlást tanulja a szülék példájából a gyermek.

Ugyan kérem: anyagi vagy erkölcsi kár, romlás, veszedelem háromolna abból népünkre, ha sikerülne az iskolai takarékpénztárosoknak oda nevelni a jövő nemzedéket, hogy csudálkoznék, mint tudott apáik kedélyében viszhangra találni az ilyes dal: „Kis szekeres nagy szekeres mind beissza a mit keres“ — és a többi? Hogy tudta a czigány kimuzsikálni zsebükből az utolsó forintot? Baj, ha az a gyermek pár krajczárját nem adja

krumpliczukorra, hanem beteszi az isk. takarékpénztárba, hogy ha palaveszszője elkopik, irkája betelik, legyen mihez nyulni? Vagy ha van az iskolában oly szegény gyermek, kinek a szükséges tanszerekre sem jut hazulról: baj ha a megtakaritott krajczárokból a gyermek tehetséget nyer a jótékonyság gyakorlására? . . . Baj, ha a gimnasista nem szivarozza el zsebpénzét, és utóbb nem költi más egyébre, mindenre csak jóra nem, hanem mig egyrészt megtanulja becsülni szüleinek megjegeczült véres verejtékét, másrészt az apránként összegyüjtött pénzen nemes élvezetet szerezhet magának, teszem jó könyvek megszerzése által? És a mi fő, csiklandó ínye leküzdésében gyakorolta magát megzabolázni vágyait, és erkölcsi emberré képezte magát. De hiszen ehhez nem szükséges az iskolai takarékpénztár — mondhatná czikkiró. Oh, hogyha az ember oly gyenge nem volna, hogy vezettetve tanul csak meg járni, és hogy ha a példának oly nagy ereje nem volna!!

Ki szolgálja hivebben hazáját, nemzetét, egyházát, a szorgalom és takarékosság utján független anyagi helyzetben levő ember-e, avagy a bár munkás, de tékozlása, vagy számitni nem tudása miatt, anyagi gondokkal terhelt, eladósodott, vagyonbukott, akár gatyás, blusos vagy szalonkabátos proletár? Hadd idézzek én is egyetmást, hogy mire tanitottak a régi iskolában. Bizony erre is, hogy „paupertas magna meretrix", meg erre is, hogy: „non major est virtus quaerere quam parta tueri." Továbbá: „Parsimonia est magnum vectigal." Hogy a szentirásból is utaljak: biz oly értelmet adtak az Úr e mondásának: „A világ fiai eszesebbek a világosság fiainál az ő nemök szerint", hogy nem helyeslőleg, jóváhagyólag mondta ezt az Úr, hanem serkentőleg. Tanitottak bizony minket is, buzditottak is takarékosságra. „Csakhogy nem állitottak fel iskolai takarékpénztárt." Nem ám. Térképünk sem volt, mégis elfujtuk Európa félszigeteit, csakugy hangzott a tanterem: „Kanin, Kóla, Scandinavia stb." — Természetrajzot sem szemléltettek képeken. A légszivattyút, a villanygépet is leirtuk pontosan a nélkül, hogy valaha egyet láttunk volna. Ma már, hiába, az iskolában mindent szemléltetnek, érzékeltetnek, gyakoroltatnak. Igy a takarékosságot is. Mi bemagoltuk a jegecztanból: deltoid-ikositetraeder, de jegeczalakkal az iskola nem birt: most nemcsak megmutatják az iskolában, hanem meg is csináltatják a fiúkkal keménypapirosból. A számtanban,

igaz, igy tanitottak: „Négyből hármat elvenni nem lehet: „kérek egyet kölcsön.“ Ma már igy csinálják: „Négy meg kilencz tizenhárom, marad egy.“ — Ne tanitsuk mi gyermekeinket kölcsön kérni, hanem inkább arra neveljük, hogy a szükségesekre legyen mit elővenni és még maradjon is.

Különös, hogy czikkiró úr épen a „tékozló fiú“ történetéből merit érvet az iskolai takarékpénztár ellen, holott épen az isk. takarékpénztárral oda akarják nevelni fiainkat, hogy ne tékozolják el apai örökségüket; hogy a fiú kezében éles késsé, édes méreggé ne váljék a szülői gyöngéd szeretet adta zsebpénz; hogy ébredjen fel már a gyermekben ama függetlenség vágya, mely függetlenséget (nemcsak anyagi, hanem erkölcsi függetlenséget) a rendezett anyagi viszonyok nyújtanak s biztositanak, mert *„Szolgájává lészen, a ki kölcsön vészen, a kölcsönadó embernek.“* (Péld. 12, 7.) Mert az adós szolga eladatik, nemcsak maga, hanem felesége és gyermekei is.

Nagy dolog ám a pénzzel bánni tudni: és ha a modern iskola a pénzzel bánni tudásra nemcsak tanitani, hanem gyakorlatilag nevelni is akarja az ifjúságot: szerintem épen ez által is arra törekszik, hogy öntudatos, erkölcsi egyént neveljen a gyermekből. Vagy öntudatos erkölcsi egyének azok, kik bár hiven, szorgalmasan dolgoznak egész héten, de vasárnap kikapván munkabérüket, azt eldorbézolják? Hány különben igen jó, különben becsületes, hű cselédről szólhatnak a gazdák, mig az a cseléd pénzt nem lát, mert a becsülettel megkeresett munkabér, mivel jól használni nem tudja, ránézve nem áldás, hanem átok. Mily jó volna, ha az ilyenek az iskolai takarékpénztárakban megtanultak volna takaritani.

Ne bántsuk azokat a tanférfiakat, kik az iskolai takarékpénztárakban erkölcsi nevelő eszközt látnak, sőt kivánjunk sikert fáradozásaiknak! Takarékos emberekből válnak az egyháznak oszlopférfiai, jóltevői: a Zsedényiek, a Szinoviczok, Reischelek, Jónyak. Takarékos, ennek következtében vagyonos evangelikus nép templomát, iskoláját nem féltem én a pusztulástól, és a mit a kormány a takarékosságra nevelni törekvő tanitók közt ösztönző jutalmul ma kioszt: az a jövőben, hiszem, sokszorosan visszatérül anyagilag is, a részben fölöslegessé válandó adóvégrehajtók megtakaritott dijából, erkölcsileg pedig kimondhatatlan megnyugtató lenne nemzetünk jövőjének képe, ha az idegen nemzetiségekkel

folytatott létért való küzdelem harczában a takarékosság vagyoni jólétét biztositó erényével elsajátitaná önvédelmére ellenfelei leghathatósabb fegyverével, a pénzzel való bánnitudás ügyességét.

Hogy a kivitelben, a kezelésben az isk. takarékpénztár ügyes paedagogiai tapintatosságot követel a tanitótól: ezt elismerem. Azt is megengedem, hogy avatatlan kezekben több rossz, mint jó erkölcsi következményei lehetnek. Azonban nem igy vagyunk-e mindennel a nap alatt? Ha mindazt el akarnók vetni, a mivel a lelkiismeretlenség visszaélhet, a mit a kontárkodás a maga lényéből kiforgat úgy, hogy egyebet ne mondjak, ki kellene vágnunk nyelvünket.

Lágler Sándor.

Egyházi beszéd.

(Sz.-háromság után 9. vasárnap.)

Alapige: Lukács ev. XVI. rész 1. verstől a 10-ig. „*A hamis sáfár*".

Nincs oly mérges növény, melynek virágából édes mézet ne tudna szivni a méh; nincs oly elvetemült romlott erkölcsű ember, kinek történetéből bölcs életszabályt meriteni ne tudna a vizsgálódó emberi elme. Egy hamis sáfárnak csalárd, igaztalan tettét beszéli el Krisztus, és ez igaztalan embernek megdicséri eszességét, megdicséri nemcsak, hanem követendő példa gyanánt tűzi ki tanitványainak. — Oh mert szükséges nekünk az eszesség, ha mint Krisztus harczosai győzni akarunk. — Hisz a mi ellenségünk nemcsak erővel, fegyverrel és minden nagy hatalmassággal harczol ellenünk, hanem csalárdsággal is, a csalárdság pedig eszességet kiván. — Mily egyenlőtlen fegyverrel kellene nekünk harczolnunk ellene, ha az eszességet nélkülöznők. E fegyvert, az eszesség fegyverét adja nekünk kezünkbe az Ur, s ennek ügyes kezelését tanitja a hamis sáfár példájában. Miért a hamis sáfár példájában? Mert az egyenes szivű ember a legtöbb esetben nélkülözni szokta az eszességet; mert a világ fiai eszesebbek a világosság fiainál az ő nemök szerént: — ezért kellett azt a mi a világosság fiainál hiányozni szokott, egy világfiban keresni fel. — Tisztitsuk meg a hamis sáfár eszességét a ravaszság mocskától, hogy azt láthas-

suk és sajátithassuk el, úgy a mint Krisztus feltüntetni és követendő például nekünk kitűzni akarta. — Jertek hát, tanuljunk igaz keresztyéni eszességet az igaztalan sáfártól; vegyük figyelemre ennek helyzetét, vizsgáljuk tetteit.

I.

Amaz evangeliumi sáfár idegen vagyont kezelt, mint mi is.

„*Vala egy gazdag ember, kinek vala egy sáfára* — igy kezdi elbeszélését az Ur — *és az bevádoltaték annál, hogy minden javait eltékozolná.*“ — Ama sáfár tehát nem tulajdon vagyonából költött, hanem uráét pazarlá el. — Hát mi, k. a. f.! nem szoktunk-e elfelejtkezni arról, hogy a mivel itt e földön birunk, semmi sem tulajdonunk, hogy csak az Ur kegyelméből vagyunk a kik és a mik vagyunk! Hisz a mi nélkül semmit birtokolni, semmit élvezni e földön nem lehet: — nem az Uré-e életünk? Nem az Ur gondviselése vigyázott-e mindig reánk? nem az Ur őrizte-e meg egészségünket? „*Ne tévelyegjetek! minden jó adomány és minden tökéletes ajándék onnét felülről vagyon, mely leszáll a világosságnak atyjától!*“

Örülsz birtokodnak, mert te szerezted azt, örvendesz javaidnak, mivel azok sok évi fáradhatatlan szorgalmad gyümölcsei? Örvendezz a világi jóknak, de tulajdonodnak ne nevezd azokat: munkádhoz az erőt, egészséget Isten adta, vetésedet az Isten ápolta és növelte esővel, napsugárral; az Isten óvta meg az elemi csapásoktól, minden munkádat az Isten koronázta sikerrel. — Gondolj azokra, kik szintúgy izzadtak, fáradoztak! mint te, és mégsem mentek semmire: nem érted-e, hogy tied csak az akarat és igyekezet volt, de a siker édes gyümölcse azé, a ki bölcs tanácsa szerént mindenható kezekkel osztogat áldást és csapást.

Oh ha mi ezt a világ kábitó zajában elfelejtenők: ha elfelejtenők, hogy testünk, lelkünk, minden tehetségeink, mind csak ránk bizott javak, melyeknek mi nem tulajdonosai, hanem csak sáfárai vagyunk: idézzük fel akkor lelkünk elé amaz evangeliumi sáfár képét, és em-

lékezzünk meg az apostol szavairól, ki azt mondja: „*A sáfárban födolog ez: hogy hivnek találtassék!*“

II.

Amaz evangeliumi sáfár azonban hivtelennek találtatott.“ „*Bevádoltaték az ő uránál, hogy javait eltékozolná*“, igy olvastok a szt. leczkében. — E vád nem volt alaptalan rágalom, hanem tényeken alapuló igazság. Könnyelmű életmódjának családja pazar fényűzésének folytatására nem volt elegendő tisztességes fizetése. — Mit csináljon? Szorongatott helyzetében ura pénz- és éléstárából elégité ki hitelezőit azon reményben, hogy majd a hiányzó összegeket pótolni fogja. A hűségnek egyszeri megszegése őt mindig tovább-tovább ragadta. — Vétke annyival inkább súlyosabb volt, mert ura határtalan bizalommal viseltetvén iránta, azt gondolta, hogy jószágának kormánya hű kezekben van letéve.

Hát mi, ker. hivek! hű sáfárai vagyunk-e a reánk bizott talentumoknak? Az Urnak akarata szerint élünk-e javainkkal? Lelki tehetség, ész, erő, vagyon a végre adattak nekünk, hogy azokkal saját boldogságunkat növeljük, erkölcsi tökéletességünket, üdvösségünket munkáljuk s szenvedő embertársaink sorsát enyhitsük; hogy a mulandó kincsek segitségével szerezzünk maradandó kincseket, melyeket sem rozsda, sem moly meg nem emésztenek. — Ez az Ur akaratja szerinti sáfárkodás. — Ellenben a kinek istene a mammon; a ki a vagyont czélul, nem eszközül tekinti; a ki szerez csupán azért, hogy legyen, és vele sem magának, sem másnak nem használ; hanem mint a mesék kisértete éjjel nappal őrzi pénzes ládáját; vagy a ki könnyelműen elfecsérli örökségét, koldúsbotra juttatván családját; az hűtelen sáfár, és bűne nagyobb, mint az evangeliumi sáfáré, mert még amaz ember ellen, ez az Isten ellen vétkezik.

Oh hát, ker. hivek! valahányszor a szt.-irást forgatva — pedig ezt forgatnunk gyakorta kell — a hamis sáfárról szóló példázatot olvassuk, ki urának vagyonát eltékozolta: intézzük lelkünkhöz mindig e kérdést: Nem

követtünk-e el hasonló hűtlenséget mi is? — Mert a sáfárban fődolog az, hogy hivnek találtassék!

III.

Az ilyen önvizsgálódásokra, önmagunkkal való számvetésre intsen bennünket amaz evangeliumi sáfár szorongatott helyzete, melybe azért jutott, hogy az önmagával való komoly számvetést könnyelmüín elmulasztotta. — Gondatlanságának közepette eljött a számadás órája, mikor nem is vélte, mikor nem is várta. — *„Mit hallok felőled? Adj számot a te sáfárságodról, mert nem lehetsz ezután sáfár!“*

Nem emlékeztetnek-e bennünket e szavak egy rémületes órára, a számadás órájára? — Hiszen mindnyájan adóssai vagyunk az Urnak! — Övé az éltető lehellet, övé az erő, mely izmainkban duzzad, övé az élet, övé a vagyon. — A befolyás, melylyel másokra szóval, tettel birunk, az alkalom, hogy jót tehessünk, mind, mind tőle van. — Eljő egykor, eljő bizonnyal a számadás napja, mikor az Ur bennünket maga elé idéz: *„Sáfár! adj számot a te sáfárságodról!“* Jaj nekünk, ha e nap bennünket készületlenül talál; jaj nekünk, ha lelkiismeretünket álomba ringatva úgy élünk, mintha földi létünk örökké tartana, mintha senkinek sem tartoznánk számadással.

Pedig mily sokan élnek igy! Az isteni gondviselés mindent elkövet, hogy komolyságra intsen. — Mulandóságot hirdet itt minden naponként, majd halkan, majd hangosan, és a velőkig ható prédikálja nekünk a látható természet, hogy mily rövidre van szabva a sáfárkodás ideje s mily közel a számadás. Mulandóságot hirdet a letarolt mező, és midőn szórólapáttal kezedben látod mint választja külön a szélnek fúvása a polyvától a gabnát, nem jut-e eszedbe a feltámadás s az itélet? Mulandóságot hirdet a temetőkert, a begyepesült halmok mellett a friss hantolású sirok és új fejfák. — Siratod az elköltözötteket? Ne sirasd őket, kik Istenben boldogultak, hanem gondolj tenmagadra és irányozd figyelmedet és törekvésedet amaz egy szükséges dologra, hogy hivnek találtassál. — Különben készületlenül ér a számadás órája.

IV.

„*Mit cselekédjem?*“ — kérdi ama hamis sáfár önmagától, és igy töprenkedik: „*Az én uram elveszi tőlem a sáfárságot. — Nem kapálhatok, a koldulást szégyenlem.*“ — Ime, ker. hivek, e ponton kezdődik az ő eszessége, mert szavai önmagábaszállást jelentenek, és jövőjéről való komoly gondolkozást mutatnak. Vagy azt mondjátok, hogy az ilyen magábaszállás bizony kevés okosságot árul el? Oh pedig hány keresztyén ember van, ki eszességével ama sáfárnak még csak nyomába sem léphet! Csak pillanatnyi nálluk a halál és örökkévalóság meggondolásának komoly benyomása: de a kérdés: „*Mit cselekedjem?*“ távol marad tőlök. — A folytonosan változó, majd kiviruló, majd elhervadó természet szüntelen emlékezteti őket saját halandó voltukra: de mihaszna? Minden komolyabb gondolatot számüz, vagy csirájában fojt el a testi szorgalmatoskodás; a mit együnk, mit igyunk, mivel ruházkodjunk-féle kérdések háttérbe szoritják a legfontosabb kérdést: Mit cselekedjem, hogy üdvözülhessek? — Betegség, őszülő fürtök, haladó évek, sir felé hajló meggörnyedt tagok minden szónoklatnál hathatósabban kiáltják: útad már vége felé közelg! Ezt hallva félelem, rettegés tölti el keblöket, de csak pillanatra; a világ zajában keresnek menedéket és tovaüznek minden komolyságot: e kérdés megoldását: Mit cselekedjem? meg sem is kisértik. — Nem! oh semmiképpen nem jól van ez igy! Azért int bennünket Isten minden lépten-nyomon a halálra és a számadásra, hogy megemlékezzünk arról, hogy az Ur elveszi tőlünk a földi sáfárság hivatalát és hogy azon gondolkodjunk, mit cselekedjünk most mig nem késő. Az evangeliumi sáfár a rendelkezésére álló kevés napokat jól használta fel: helyzetének komoly meggondolása

V.

csakhamar megszülé az elhatározást és tervét nyomban követte tette. — „*Tudom mit kell tennem, hogy mikor a sáfárságtól megfosztatom, hajlékjokba fogadjanak engem.*“ — Es egybegyüjtvén urának adósait,

kérdé az elsőt, mennyivel tartozol az én uramnak? Száz batus olajjal. Vegyed a te könyvedet és irj 50-et. — Hát te mennyivel tartozol? Száz chorus búzával. Vegyed a te könyvedet és irj 80-at. Nem késedelmeskedik, hanem siet az adósokat leköteleznì s hűtlenségének részesévé tenni az ő urának megkárositásával. — Hogy biztosithassuk mi is magunknak boldog jövendőt e világon és a siron túl? Csak úgy, ha feltételeinknél meg nem állunk, hanem sietünk azoknak kivitelével. A mit akarsz cselekedni, hamar cselekedjed: nagy bölcsesség rejlik emez életszabályban. Holnap, holnap majd megteszem, ma még nyugszom, iszom, eszem, — igy szokott a rest beszélni; — holnap elvégzem munkámat, holnap elhagyom hibámat, holnap másként fogok élni. — De hát ma mért nem? holnap hiszen egyéb tennivalód leszen, mindegyik nap új munkát ád, és hogy holnap mit tehetsz még, azt az Isten nem bizta rád! — Ha gyengeségedet, hibádat beismerve szégyenpir boritja el arczodat, siess és javulásod művét azonnal kezd el, ne szabj határidőt. Mert nem tudod, hogy a következő óra rendelkezésedre áll-e még! Oh hisz az élet oly rövid és a kitűzött czél olyan messze van, és ha egy órát elmulasztasz: nincs hatalom, mely azt visszaidézze. Tudta ezt a sáfár, ismerte az időnek becsét, és értékesiteni is jól tudá.

VI.

És ezért dicséré őt az Ur, hogy eszesen cselekedett; ezért ajánlá példája követését tanitványainak. Eszességét dicséré mondom, nem bűnét. Persze hogy a sáfár eszességét rosszra használta, de hát elvetendő-e az eszesség azért, mivel egyik-másik ember visszaél vele? Hiszen az Isten nevével is visszaél az ember, és vajjon ezért e név megszünt szent lenni? A sáfár mint világfi eszességét használta világfi módra, világi czélra: mi mint keresztyének használjuk ezt keresztyéni módra, keresztyéni czélra. De fájdalom, a világnak fiai eszesebbek a világosság fiainál az ő nemök szerént. — Világi czélokért sokkal jobban lelkesül a mai kor szülötte, sokkal többet

áldoz, sokkal többet fárad, mint a mennyeiekért. — Ez nem eszesség: mert mit használna az valakinek, ha mind e világot megnyerné is, ha elvesztené az ő lelkét? „*Mondom nektek* — szól az Ur — *szerezzetek magatoknak jóakaró embereket a hamis gazdagsággal.*“ A hamis gazdagsággal? Igen, a hamissal, mert igaz vagyonnal nem dicsekedhetik e földön senki. Vagy midőn szerezted, midőn azt növelted, semmi hamisságot nem követtél-e el? Adásban vevésben mindig igazmondó voltál? És lelkiismereted semmivel sem vádol? — Ne csald meg magadat! Elismerni s jóvátenni vétked, ez eszesség. Add vissza azt, a mit igaztalan úton elsajátitottál, hiszen vagyonodat úgy is itt kell hagynod. Mezitelen jöttél e világra, s mezitelen fogsz távozni innét. Ugy használd hát földi javaidat, hogy akkor is hasznokat vehesd, midőn elvétetnek tőled. Sáfárkodjál azokkal embertársaid javára, kedveseid életének megédesitésére, gyermekeid szivének nemesbitésére, értelmöknek kiképzésére. — Töröld le a szenvedők könnyeit, áldozz a közügy oltárára! — A ki igy cselekszik, az fogja fel jól saját érdekét: az a mulandókért örök kincseket cserél. — Annak emléke áldott lesz e földön, hálakönnyek kisérik a sirhoz meghidegült tetemeit, és lelkét az örök hajlékok befogadják. Amen.

Kálmán Dezső.

LXXXIV. Zsoltár.

Valamely dolognak igazi becsét és értékét akkor tudjuk felfogni igazán, ha azt, a mit már birtunk, elveszitjük és nélkülözni vagyunk kénytelenek. — Például:

Az egészséges ember, a ki csak hirből ismeri a különféle nyavalyákat, de azoknak leverő és kedvetölő hatását még nem tapasztalta: nem is tudja igazán minő drága, minő megbecsülhetlen kincsnek van ő birtokában! Innét van, hogy sokan az egészséget, jó Istenünk e legnagyobb áldását, nem tudják becsülni mindaddig, mig betegágyon nem nyögtek, mint a galamb, és nem csivogtak, mint a daru a fájdalom alatt! (Ezs. 38: 14.) Innét

van, hogy a ki egyszer valamely nagy betegségből felgyógyult: talán semmire se vigyáz jobban, mint egészségére; mert érzi, hogy e nélkül a fejedelmi bibor sem ér többet a koldúsnak rongyainál. — Vagy lássunk más példát:

A gyermek, a ki kis korától megszokta az édes anyai gondot, ápolást, testi úgy, mint lelki szükségeinek, vágyainak kielégitését: nem is tudja, hogy minő boldogságnak van ő birtokában; nem is képes igazán felfogni, hogy minő áldás az, hogy mindig ott van mellette az édes anya, a ki védi, óvja, még a fúvó széltől is oltalmazza! — Innét van, hogy némely gyermek, annyira fel sem vevőleg, annyira tiszteletlenül viseltetik szülei iránt, hogy látására visszaborzad a jobb érzelem! — És csak akkor tudja igazán mérlegelni mit veszitett: midőn már sir takarja a hű gondviselőt, a felejthetetlen édes anyát!

Igen, af.! valamely dolognak igazi becsét és értékét csak akkor tudjuk igazán megmérni, ha azt, a mit már birtunk, elveszitjük és nélkülözni vagyunk kénytelenek!

Ezeket előre bocsátva, már most gondoljatok Dávidra, a ki legnagyobb örömét, legnagyobb boldogságát találta abban, ha Istenét dicsőithette az ő szent házában! Gondoljatok arra a Dávidra, ki vallásos kebellel sóhajt ekképen: *„Uram! a te házadhoz való buzgó szerelem emészt meg engemet.“* (Zsolt. 69: 10.) — Gondoljatok arra a Dávidra, a ki saját fiának haragja elől futva fut, és a királyi palotának kényelme helyett egy pusztának sanyarúságaival kell megküzdenie! (2. Sám. 15: 28.)

Ha Dávidnak ezen helyzetét, melyben nem gyakorolhatta legkedvesebb foglalkozását, az Ur házának látogatását, átérezni képesek vagytok: akkor értitek meg igazán eme szép éneket:

„Oh seregeknek Istene! mely kedves gyönyörűsége
A te szerelmes hajlékidnak!
Az én lelkem fohászkodik, — Tornáczodba kivánkozik.
Oh Istene a magasságnak!
Áhitozik testem, lelkem, Te hozzád élő Istenem!“

Akkor értitek meg igazán Dávidnak eme fájdalmas panaszát: *„Oltáridnál oh seregeknek Ura, én királyom és én*

Istenem! A veréb is talál házat és a fecske fészket magának!" (Vers: 4.) *„Én pedig a te hajlékodnak még tornáczától is elzárva vagyok!"* — Ekkor értitek meg eme szivből fakadott sóhaját: *„Boldogok a kik lakoznak a te házadban és szüntelen téged dicsérnek!"* (Vers: 5.)

Dávidnak eme keserű panasza inditson minket, k.! arra! hogy ne tartsuk csekélynek azt a boldogságot, melyet élvezünk! — Ne legyünk hidegek és közönyösek az Isten háza iránt azért, hogy minden nap megnyilnak annak ajtai a mi számunkra! — Ne viseltessünk fel sem vevéssel az ige iránt, mely hirdettetik alkalmatos és alkalmatlan időben; sőt fogadjuk azt mindig alázattal és lelki örömmel, mert mint az arany alma az ezüst rostélyokban: olyan az alkalmatos időben mondott ige. (Péld. 25: 2.)

Volt idő, af.! midőn a vallás szabad gyakorlata tiltva volt, midőn csak elzárt és félreeső helyeken, barlangokban buzoghatta ki háláját az Istent kereső lélek!

Ma szabadon végezhetjük istentiszteleteinket, nem kell remegnünk érzelmeinknek és gondolatainknak szabad nyilvánitása miatt! — És — fájdalom — úgy látszik, hogy ez a szabadság romboló hatással van az erkölcsiségre; mert némelyeket annyira közönyösökké tesz az Isten háza iránt, hogy nemhogy óhajtoznának utánna, mint Dávid, hanem éveken keresztül kerülik annak belsejét! Sőt a meggondolatlanság még gyönyörűségét találja abban, ha a hiveket gúnytárgyává teheti az istenházának buzgó látogatásáért!

Oh, k.! becsüljük mi meg szabadságunkat, becsüljük főként az Urnak házát, mely lelkeink tökéletesitésére emeltetett! Igyekezzünk elháritani azon akadályokat, melyek az istentisztelet gyakorlásának útjába állanak; és örüljünk mindig, valahányszor a harangok szava ezt mondja minekünk: *„Menjünk el az Urnak házába!"* (Zsolt. 122: 1.)

Az Izrael népe, tudjuk, hogy fel szokott évenként járni Jeruzsálembe, hogy külsőkép is kimutassa Istene iránti háláját! Pedig mennyi gát, mennyi akadály volt útjába! Maga a távolság, az útazásnak nehézségei, a viznélküli pusztaságok, a meredek bérczek: méltán támaszt-

hattak volna kedvetlenséget, visszatetszést az utazás és az Ur házának látogatása iránt! De az Izrael népe — vállvetve — minden akadályt legyőzött, minden bajon segitett. — Utat törtek a hegyeken, kútat ástak a pusztaságokon, hogy az utazóknak legyen mivel enyhiteni szomjúságukat!

Nekünk már nem kell ilyen akadályokkal küzdenünk; ma már egészen mások azok az akadályok, melyek sokakat elvonnak, visszatartanak az Ur házának látogatásától; ilyenek:

a) a világnak különféle gyönyörei, melyek első tekintetre vonzóbbak, mint a mi egyszerű templomaink, de végre keserű salakkal töltik meg poharunkat. Ezért int Péter apostol: „*Józanok legyetek, vigyázzatok, mert a ti ellenségtek, mint az orditó oroszlán, szélylyel jár, keresvén a kit elnyeljen*“. (I. Pét. 5: 8.) — Ezért figyelmeztet maga a Megváltó is: „*e világ elmúlik, és az ő kivánsága is; a ki pedig az Isten akaratját cselekszi: örökké megmarad.* (1. Ján. 2: 17.)

Ilyen akadálya továbbá az Ur hajléka látogatásának:

b) a világi szorgalmatosság, a mely miatt sokan felelik ezt ma is az Ur hivására: „*én nem érek rá, szántóföldet vettem! barmokat vásároltam, feleséget hoztam... én nem mehetek*“. (Luk. 14: 18—20.) — Ezért mondá az Ur: „*Bizony mondom nektek, hogy a gazdag nehezen megyen be a mennyországba*“. (Mát. 19: 23.)

Ilyen akadály némelyekre nézve:

c) a szegénység is; szégyenlik szegényes öltözetöket! Pedig, af.! nem a ruha, nem az öltözet, hanem a bűn és a tudatlanság az, a mi szégyenleni való! — „*Isten választotta a világnak szegényeit, és pedig azért, hogy gazdagok legyenek a hitben*“. (Jak. 2: 5.) — Hol erősödik pedig a hit jobban: mint itt az Urnak házában, az igének hallgatása közben!?

Ilyen akadály még némelyek részéről:

d) az elbizakodottság, mely mindent tudni vél;

e) a kétségbeesés az Ur kegyelme iránt, mely késónek tartja a megtérést; — végre:

f) a restség, mely az időjárással is takaródzik!

Győzzük le ezen akadályokat, af.! könyörgéssel, hitbeli állhatatossággal, béketűréssel és önuralommal, s meg fogjuk tapasztalni, hogy jobb egy nap az Urnak házában, mint ezer nap egyebütt, hogy *jobb ülni az Isten házának küszöbén, mint lakni a gonoszoknak hajlékukban.* (Vers: 11.)

Jobb igen! mert mig az Isten házában az Isten igéje a lelket táplálja: *addig a jó erkölcsöt megfertöztetik a gonosz társaságok!* (1. Kor. 15: 33.)

Jobb igen! mert mig az ember az Isten házában az Istennel jár: *addig a világ fiainak gyülekezetében elszakad az Istentől, mint Demász a Krisztustól.* (2. Tim. 4: 10.)

Jobb igen! mert mint a paizs megvédi az embert a kilőtt nyiltól: *éppen úgy oltalmaz meg Isten az ő beszédével, mely paizs az ahhoz folyamodónak.* (Péld. 30: 5.)

Jobb igen! mert mint a nap megvidámitja az embert az ő világával: *éppen úgy az Ur világositja meg a vakokat és az Ur emeli fel az elesteket.* (Zsolt. 146: 8.)

K.! Maga a Megváltó mondá: „*Valahol ketten vagy hárman egybegyülnek az én nevemben: ott vagyok ő közöttük!*“ (Máté 18: 20.)

Bizony — ha valahol — itt van velünk az Ur az ő szent házában!

Becsüljük tehát fölebb az Istent a világnak minden dicsőségénél, és gyakoroljuk az ő szent házát, az ő gyülekezetét, *mert kegyelmet és dicsöséget ád az Ur, és nem vonja meg a jót azoktól, a kik járnak ártatlanságban.* (Vers: 12.) *Oh seregeknek Ura! bizony boldog ember az, a kinek benned vagyon bizodalma!* (Vers: 13.) Amen.

Németh Zsigmond,
hoboli ref. lelkész.

Halotti beszéd.

(Jó nő és családanya felett.)

Bölcs Salamon példabeszédes könyvének 31-ik részében a 10-ik verstől a rész végéig a női jó és szép tulajdonságok remek, találó képét tárja elibénk. Ezek a bölcs

Salamon által feltüntetett női erények magokban oly szépek, tiszteletre és szeretetre méltók, oly boldogitók, hogy csudálni lehet, miért minden anya, ki leánya boldogságát ohajtja, ezeket az aranyszavakat nem vési mély betűkkel leánya szivébe, és miért hogy a mai korszellem csaknem épen arra látszik nevelni az ifjú női nemzedéket, a mi ama bölcs Salamon által feltüntetett erények ellenkezője, és hatásában is a helyett, hogy boldogitna, boldogtalanná teszi mind magát, mind környezetét.

De, lássuk, ez elhunyt ker. asszonyatyánkfia tiszteletére, mindnyájunknak, különösen a női nemnek lelki épületére, a bölcs Salamon rajzolta derék nő erkölcsi képének főbb vonásait.

I. Ez, mint gazdasszony, gyors és serény, gondos, takarékos. A mint b. Salamon mondá: „*Keres gyapjat vagy lent és megkésziti azokat kezeivel akaratja szerint. Látja, hogy hasznos az ő munkálkodása, meg nem aluszik éjjel is az ő világa; gondolkodik a mezőn való örökségről és megveszi azt; az ő kezeinek munkájából szölöt plántál, — a restségnek étkét nem eszi*“.

Igen, ker. atyámfiai! A legmunkásabb férfi is vágyik a pihenésre, örvend a szórakoztató mulatozásnak, és dolgában időközönként szünetet tart; mig a derék nő fáradhatatlan, lankadatlan kedvvel, folyton munkálkodik, még az éjszakai nyugodalmat is megröviditi magának: meg nem aluszik éjjel is az ő világa; későn fekszik, korán kel; még pihenése is munkálkodás, még ágyban fekvésekor is gondoskodik a mezőn való örökségről, hogy megvegye azt, és ez a folytonos munka, gond, nem csal ajkára panaszt, nem sóhajt, nem zúgolódik, hanem mindent örömmel tesz, mert tudja, hogy női rendeltetését tölti igy be, az Üdvözitő kenyerével élvén, azt tartván kenyerének, hogy cselekedje azt, a mit mennyei atyja rábizott . . . .

Ilyen a bölcs Salamon rajzolta derék nő mint gazdasszony.

II. Mint feleség és családanya boldogitója, őrangyala férjének, gyermekinek, egész házné-

pének. Hogy is mondja a koronás bölcs? ... *„Bizik ahhoz az ő férjének lelke, és az ő marhája el nem fogy. Jóval illeti férjét, és nem gonoszszal az ő életének minden napjaiban. Szorgalmatosan vigyáz az ő háznépe dolgára, nem félti háznépét a hidegtől, mert egész háznépe felruházta-tott béllett ruhákkal“.*

Hogy is ne biznék hozzá az ő férjének lelke, midőn az ily feleség részéről csupa szeretetet, hűséget tapasztal? midőn jóval illettetik tőle, nem gonoszszal, életének minden napjaiban? Mit keressen a férfiú a nőben, a mi őt egész életében boldogitsa, ha ezeket a tulajdonokat nem? Hisz csalárd az emberek előtt való kedvesség, hiábavaló és mulandó a test szépsége; a lélek szépsége örök, a lélek ifjúsága hervadhatatlan; a léleknek menyegzői ruhája: a szivjóság, nyájasság, szelidség: ebben ékeskedik a lélek nemcsak a menyegző napján, hanem ezt le nem vetkőzi sohasem.

A jó nő, mint családanya őrangyala gyermekeinek, egész háznépének: mert szorgalmatosan vigyáz az ő háznépe dolgára. Fölkelvén még éjjel eledelt ád az ő háznépének, hogy a test meg ne fogyatkozzék erejében a munkára, hogy a gyermekek növekedjenek testök állapotjában; őrködik egészségök felett, hogy az idő viszontagságai ellen jó ruhával legyenek ellátva. Oh, a szülésnek fájdalma még nem meriti ki az anyai kötelességet: a könnyelmű nő is átszenvedi azt akarva nem akarva: a gondos nevelés az, a mi az anyát gyermekeinek a szó szebb értelmében édes anyjává teszi.

Mindezekre azt mondhatnátok: hiszen ezek mind csak anyagi, földies, világi dolgok, márthai szorgalmatoskodások, minőkért az Üdvözitő ekként feddődik: *„Mártha! Mártha! szorgalmatos vagy és sokra igyekszel, de egy a szükséges dolog, Mária pedig a jobb részt választotta, mely el nem vétetik ő töle“* ... Igen, a jó nő, a márthai szorgalmatoskodások között amaz egy szükséges dologról sem felejtkezik meg: bölcs Salamon mondja:

III. *„Az asszony, a ki féli az Urat, az szerez dicséretet magának: az ő száját bölcsen nyitja meg, és kegyességnek tudománya vagyon nyelvében“* . . .

Máriával oda ül a jó nő az Urnak lábaihoz és hallgatja az ő beszédét . . . Szerelmetesek az Urnak hajlékai ő előtte, és a szinméznél édesebb az Isten beszéde. És ha már elgyengülnek a testnek izmai, és nem képesek az Urnak házáig elhordani az ő lábai: az Urnak pitvarába való menetelnek kivánsága miatt szinte elfogyatkozik az ő lelke, és az ő szive és teste kivánkoznak az élő erős Istenhez.

Hát amaz, az Ur előtt tiszta és szeplőtelen istentiszteletet gyakorlatáról: látogatni az özvegyeket és árvákat az ő nyomorúságukban: megfelejtkezhetnék-e az Urnak szolgálóleánya?

IV. Nem! sőt inkább az ő markát megnyitja a szegénynek, és kezeit kiterjeszti a szűkölködőnek! Kemény, hideg a férfi sziv, és a nőnek forróbb szive van hivatva kiváltképen a szánakozásra, és mig a férfi kezei összezsugorodnak: a nőnek adatott, hogy nem tudakolva, méltó vagy méltatlan-e az alamizsnára a szűkölködő: éhezőt tápláljon, mezitelent ruházzon, fázót melengessen. Egy fejedelem erényes nője utáni gyászában megbizott egy müvészt, hogy felejthetetlen neje sirboltját annak legszebb erkölcsi tulajdonát ábrázoló műremekkel ékesitse fel. A müvész egy angyalt vésett márványba, a mint ez az angyal a sirboltba vezető lépcsőn egy koldúst vezet kezénél fogva le, mintha mondaná: a ki oly sok alamizsnát adott neked és nyomorúságbéli társaidnak, azt most már odalent keresd . . . Pedig nem, nem ott lent a sötét sirüregekben, hanem ott fenn van azoknak helyök, kik az ő Urokat, Üdvözitőjüket táplálták mikor éhezett, ruházták mikor mezitelen volt, mert a mit cselekedtetek egygyel az én legkisebb atyámfiai közül, azt én velem cselekedtétek, és a hol én vagyok, akarom, hogy ott legyenek mind, a kik az enyimek . . .

Ker. hivek! Im, bölcs Salamon szavai nyomán, gyenge tehetségemhez képest előtökbe rajzoltam egy jó, erényes, keresztyén nő képét általánosságban. Nevet nem neveztem, kiről szóltam. Most már hátra van még, hogy a mit mondtam, alkalmaztassam e koporsóban nyugovó asszony atyámfiára. De keveset érne ez az én alkalmaz-

tatásom, ha ő nem alkalmaztatta volna Isten beszédéhez az ő életét!!

Mint gazdasszony, nő és családanya . . . . . .
Mint kegyes istenfélő . . . . . könyörülő . . . . . .
Ilyen volt ez a mi ker. asszony atyánkfia, N . . . N . . ., ki élt 62 évet és 2 hónapot . . . . . férjével békességes boldog házasságban 42 évet . . . . . stb. . . . . .

Lágler Sándor.

A hiv lelkipásztor.

V.

(Folytatás.)

2. Talán többet épitettél predikációd által a te gyülekezetedben, mint sem hihetnéd. — Az Isten ezt az áldást mondotta hivatalodnak munkájára: miképen leszáll az eső és a hó az égből, és oda vissza nem tér, hanem megrészegiti a földet, stb. úgy lészen az én beszédem, mely az én számból kimégyen, nem tér én hozzám üresen, hanem megcselekszi, a mit akarok. Esai. 55: 10., 11. — Szerelmes atyámfia! — ezt kiáltja néked sz. Pál — légy erős az Urban, tudván, hogy a te munkád nem lesz hiába stb. I. Kor. 15: 58. — Illés azt véli vala, hogy az ő prédikálása semmit nem használna, egyetlenegy is nem jobbitaná meg magát stb., de az Isten megjelenté néki, hogy 7000 hallgatókban vagyon az ő tudományának igen derekas gyümölcse. I. Kir. 19. — Esaiás azt állitja vala, hogy ő hiába munkálkodna, hiába költené el az ő erejét. De az Isten azt mondá neki: hogy ő szolgája volna és az ő szemei előtt dicsőséges lenne, Esai. 49: 3., 4. — Ki tudja, hány tékozló fiút, elveszett bűnöst ébresztettél fel a te szóddal, hogy magába térne.

Azért: Ne ijedjen el, se el ne fáradjon, se le ne eressze kezeit. Elég, ha némelyek, ha nem mindenek is, megtérittetnek. Az Isten, ha nem mindjárt, de ezután megláttatja veled, hogy nem haszontalan könyörögtél, buzgólkodtál, munkálkodtál.

3. Tudod, mint volt a te Jézusodnak, a mi lelkünk püspökének, ama bölcs nyelvű tanitónak sorsa. — Nem örökéletnek beszéde volt-e ő nála? nem kell-e az ő ellenségeinek is megvallani;

soha ember úgy nem szóllott, mint ő! mégis az ő prédikálására nem jobbulnak vala meg a zsidók. — Hitt-e valamely farizeus vagy főember ő benne? a megdühödt sokaság azt kiáltja vala: feszitsd meg, feszitsd meg őtet! az ő kicsiny gyülekezetében, mely 12 apostolokból állott, nem mindenütt terem vala az ő beszéde gyümölcsöt, Júdás mind csak ördög vala stb. — Hasonló szerencsétlensége volt Jeremiásnak, úgy hogy azt kivánná, bár soha a tanitói hivatalba ne állott volna, Jer. 20: 7. — Micsoda zabolátlan hallgatói valának Ezékielnek? ülnek vala az Ur előtt és hallják vala az ő beszédét, de nem cselekszik vala stb. Ezék. 33: 30—32.

Azért: Ezzel erősitse, bátoritsa magát és gondolja meg: ha az én idvezitőm nem térithette meg minden hallgatóit (az ő megátalkodott gonoszságuk miatt), ha a próféták nem vihettek minden lelkeket az égbe: micsoda vagyok én szegény ember Jézushoz és ezekhez az Istennek nagylelkű embereihez képest?

4. Az Isten látja a te hivatalodban való erőlködésedet, siránkozásodat, buzgó könyörgésidet, fáradhatlan vigyázásodat, megrettenés nélkül való feddődésidet, intésidet. — Ha sz. Pállal apellálhatsz arra, hogy te tiszta vagy azoknak vérektől, a kik hallgatóid közül elkárhoznak: tehát jó szentencziát reménylhetsz ama napon. — Mert ez a szentenczia NB. a te munkálkodásod és fáradságod szerént, és nem a gyümölcse és foganatja szerént, (mely az Istenen áll) fog tétettetni: ki-ki jutalmát veszi az ő munkájának. I. Kor. 3: 8. — Ha sok ellenkezést kell is szenvedned: az Isten ád erőt mindannak meggyőzésére és a sz. léleknek belső vigasztalásaival lelkedet megvidámitja, hogy ama hivataljokban való hűségek mellett háborgattatott apostolokkal mondhassad: mindenütt nyomorgattatunk, de nem szorittatunk meg stb. II. Kor. 4: 7—9.

Azért: Vessen ki elméjéből hallgatóinak gonosz voltok miatt való minden búslakodást; Jézus azt mondja neki, a mit a Smirnabeli gyülekezet angyalának: tudom a te cselekedetidet, nyomorúságidat, semmit ne félj azokban, a melyeket szenvedendő vagy. Légy hiv mind halálig stb. Jel. 2: 9., 10.

12. Oskolában tanitónak, az ő terhes munkája, nehéz számadása és kevés jövedelme —

13. Cselédes atyának élelmének naponként való fogyatkozása —

14. Terhes szorongatások és adózások —
15. Férjnek vagy feleségnek szerencsétlen és háborgó házassága —
16. Házastársának megtébolyodása, elméjétől való megfosztatása —
17. Házastársának az igaz vallástól való elszakadása —
18. Egészen magtalan házasság miatt.
Magtalan házasok könyörgése.
19. Sok gyermekek —
20. Elfajult, erkölcstelen fiuk miatt.
Ilyen atyának, anyának könyörgése.
21. Gyermekének az igaz vallástól való elszakadása miatt.
Ilyen állapotban levő atyának, anyának könyörgése.
22. Gyermeke nyomorék volta —
23. Gyermekének halálos betegsége —
24. Szegénysége —
25. Világi javaiban való kárvallása miatt.
26. Tűz miatt való kárvallásban.
27. Árviz által való kárvallásban —
28. Jégeső vagy égi háború által való kárvallás miatt
29. Szükségében hiv jóakaróinak nem léte —
30. Sok ellenségi gyűlölői —
31. Nagy adósságai —
32. Irigység és reá való törekedés —
33. Rágalmaztatás és rossz hirbe kevertetés
34. Tisztiből az igaz vallásért való kitétetése —
35. Igaz vallásért hazájából való kivettetése és jószágában való megkárositása miatt.

IV. Rész. — Tanácsadások és vigasztalások azoknak, a kik az övéiknek halálok által megkeseritttetek.

1. Vigasztalása a férjnek, ki meghalt feleségét siratja.
2. Feleségnek vagy özvegyasszonynak, kitől férje a halál által elvétetett.
3. Szüléknek az ő gyermekeiknek elhalásukon.
4. Kinek egyetlen jó reménységű fia meghalt.
5. Anyának, kinek legkedveltebb leánya virág korában meghalt.
6. Szüléknek, kiknek magzatjok keresztség nélkül halt meg.

7. Szüléknek, kik az ő gyermeküket reggel az ágyban halva találták.

8. Árváknak, kik szüléik halálán siránkoznak.

9. Hallgatóknak, kik hiv lelkipásztoroknak halálát kesergik.

10. Olyanoknak vigasztalások, a kiknek az övéik erőszakos halál által vétettek el és szörnyű halált estenek.

11. A kiknek az övéik közűl valaki a vizbe holt.

12. A kiké valaki a tűzben veszett el.

13. A kiké égi tűz, vagy istennyila által öletett meg.

14. A kikét gonosz ember ölte meg.

15. A kiké hirtelen gutaütés által halt meg.

16. A kiké az ő bűnében, részegségben stb. hirtelen halállal halt meg.

17. A kiké megtébolyodásban halt meg, vagy abban magát megölte.

18. A kiké hóhér keze által gyalázatosan végeztetett ki.

Harmadik könyv.

Tanácsadások és vigasztalások beteg ágyakban rendszerént való halállal meghalóknak:

Készületek: 1. Predikátor fohászkodása, mikor meghalóhoz hivattatván, ki akar menni.

2. Béköszönés, jót kivánó megszólitás a meghalóhoz.

A tanácsadások és vigasztalások.

1. Meghalóknak közönségesen,

Meghalóval mondandó könyörgés,

A keresztyén hit, melyre a meghalót szüntelen kell emlékeztetni;

2. Nevezetesen meghaló predikátornak,

Meghaló (éltes) predikátor könyörgése.

(Ez is mindnyájunkra tartozhatik, sok tanúság van benne, lássuk:)

I. Jelen van hát, Krisztusban tisztelendő (atyám) atyámfia, már a te elmenetelednek ideje! szomorúan el akarsz kedves gyülekezetedtől bucsúzni és az eddig viselt sz. tisztedet le akarod tenni; ároni házadat, szerelmes hitvesedet és kedves gyermekeidet, engemet és más jó embereidet e világban hagyni és az égbe utazni szándékozol. — Ez által a halálos betegséged által olyan követed jött Istentől, a ki más Vocatiót adott kezedbe és a

vitézkedő anyaszentegyházból tégedet a győzedelmeskedőbe hivott. Azért akármily kedvesek is lelki fiaid, hozzád tartozóid és jó barátid; de mégis kedvesebb előtted az Isten és az ő szent akaratja és méltán reá hagyod arra magadat, és minden engedelmességgel követed a te nagy főpapodnak és püspökök fejedelmének, az Ur Jézus Krisztusnak példája szerént ezt mondván: Atyám! nem az én akaratom, hanem a tiéd légyen. Mát. 26.

Minekutánna itt az Ur szőlejében olyan serényen (elég sokáig) munkálkodtál, sok napnak terhét és hévségét hordoztad, sok alkalmatlanságokat és bosszúságokat szenvedtél: most már akar az Isten néked megpihenést engedni: jól vagyon jó és hiv szolgám — ezt mondja — menj bé a te uradnak örömébe. Most már a te szorgalmatosságod, keresztyéni életed és példás lelkipásztori forgolódásod, dicsőséges és boldog véggel fog megkoronáztatni. — Mostan látod a megnyilatkozott egeket és a paradicsomnak ajtajában állasz, a hol a munkából a nyugalomra, a hitből a látásra, az ohajtozó kivánásból a boldog részesülésre mégy; melyben a te Istenedet a Báránynak széki előtt örökké való szeretettel és megszűnés nélkül való dicsérettel fogod szolgálni, és a pokolnak minden agyarkodásától, az ördögnek minden kegyetlen csalárdságától, e világnak kárhozatos gonoszságától, az istenteleneknek minden háborgatásától elégségesképen bátorságos lészesz. — Nem lehet hát, hogy bizvást és örömmel ne menj e halálra.

II. Tudom, hogy Jézust, a kit hallgatóidnak olyan szorgalmatosan predikállottál és szivekbe nyomtad, a magad tulajdon szivedbe is mostan erősen bézártad. Reménylem, abban a hitben fogsz élni és meghalni, a melyet mint az égbe vivő egyetlen egy útat, másoknak tanitottál és megmutattál; a melyen olyan buzgósággal az ördög és pokolnak kapui ellen jártál. És Jézus, a minden vigasztalásnak és örömnek kútfeje szivedben lévén, nem kétlem, hogy a te lelked is azon hathatós vigasztalással, melylyel másokat az ő halálos inségekben valóban megvigasztaltál, bőségesen teljes.

(Vége köv.)

Kálmán Farkas.

Interconfessionális házasság-ügy.

Nagytiszteletű Szerkesztőség!

Ide mellékelve tisztelettel megküldöm a n.-megyeri (Komárommegye) plebánosnak egy vegyes esketés tárgyában hozzám irt levelét és arra küldött válaszom másolatát.

Az egész ügy megértéséhez nem kell commentár; csak azt jegyzem meg, hogy a levél végén tett fenyegetését, t. i. az esketést meg is cselekedte e g y oly katholikus ember szóbeli bizonyitványára(?!), a ki a mi templomunkban sohase volt.

Ha eléggé közérdekűnek tartja, sziveskedjék a „Prot. Pap"-ban nyilvánosságra hozni, hadd szóljanak hozzá t. collegáim.*)

Kiváló tisztelettel vagyok

Cs.-Radványon, 1882. év deczember 12-én

Szabó Zsigmond, ref. pap.

* * *

92. sz. A nagy-megyeri r. k. pléb. Hivataltól.

T. cz. Reformált egyház Tiszt. lelkészi Hivatalának
Cs-.Radványon.

Alolirt vegyes házassági ügyben hivatalból értesiti czimét, miszerint az 1868-ki törvényczikkek, melyek a bevett keresztény vallásfelekezetek viszonosságáról szólnak, a 10. §-ban e szavak foglalvák és állnak:

„Ha a háromszori kihirdetés megtörtént; de valamelyik fél lelkésze vonakodnék kiadni az elbocsátó levelet: a házasulandó felek részéről két tanú nála megjelenvén, kérik az elbocsátó levelet, melynek megtagadása esetében a tanúk egyike azon kérdést intézi a lelkészhez, hogy a szándékolt egybekelés ellen jelentetett-e be akadály vagy nem? A lelkész által e kérdésre adott vagy megtagadott válaszról a tanúk bélyegmentes bizonyitványt adnak, mely teljesen pótolja az elbocsátó levelet."

Ezeknek előre bocsátása mellett, hogy jelenlegi esetre is áttérjek, mely Füzik János r. kath. nagymegyeri lakos és Kustyán Ágnes ref. vall. csicsói születésű de Radványon szolgálatban levő eljegyzetteket illeti, kijelentem:

*) Kérjük t. tiszttársainkat a tüzetes, higgadt, részrehajlatlan hozzászólásra. Szerk.

Én nekik, illetőleg a vőlegénynek elbocsátó levelet nem adtam, mert mai napon u. m. Oktober 31-én nékünk r. katholikusoknak szoros böjti napunk van, és ezek megtartása a lakodalmaskodással nem fér öszve; mindazonáltal azt mondám adjanak hát a násznagyok arról hogy én kihirdettem háromszor, és hogy mondám köztök házassági bontó akadály nincsen; de magam egyházam rendelete ellen ténykedni nem fogok. Hogy czimed ezzel az ajánlattal, mit ugyanis násznagyunk tett meg nem elégedett, holott a törvény szerént elég lehetett volna igazolására, nem tehetek; de hogy később még a hirdetési bizonyitvány kiadását is megtagadá, ez az mit megérteni nem tudok, mert jog formállást csinálni az esketésre, minthogy a menyasszony Reformált vallású tehát czimét illeti — a törvényből ki nem vehető, sőt inkább az, hogy mind a két fél lelkésze egyenlő jogosultsággal bir.

Ezek után, kérem tessék nekem az elbocsátó levelet ez ügyre vonatkozólag megküldeni, ellenkező esetben kijelentem, hogy én őket holnapi napon u. m. November elsején déltájban násznagyunk iratára egybe fogom adni.

Nagymegyer 1882. Oktober 31.

tisztelettel

Ziegler Béla,
plébános.

* * *

Másolat. A cs.-radványi ev. ref. lelkészi hivatal a t. cz. rom. kath. egyház Tisztelendő lelkészi hivatalának Nagy-Megyeren. Folyó év okt. 31-én 92. sz. a. kelt átiratára — távollétem miatt — csak most van alkalmam a következőkben válaszolni. Előre bocsátom, hogy a szakmánkat csak a legkisebb pontban is érintő országos törvényeket mi is nemcsak ismerjük, hanem feltétlen tisztelői, megtartói, sőt őrei is vagyunk; ép azért óvakodunk még csak látszólagos tekintetben is mellőzni. Leczkézést tehát ezen tudományból el nem fogadhatunk. Térek a dologra. Megjelen nállam egy általam nem ismert vidéki vőlegény egy szintén soha nem látott tanúval és felhivnak, hogy eskessek. Kérem a hirdetési bizonyitványt és a vőlegény keresztlevelét. „Nincs — mondja a tanú — mert a plebános úr azt mondta, hogy

elhiszi azt nekem az úr, hogy az illetők Megyeren ki vannak hirdetve és semmi akadály nincs.“ Jaj édes atyámfia ez nem olyan dolog, hogy mende-mondára megcselekedjük; még ha maga pótolná is (unus testis nullus testis) a hirdetési bizonyitványt, de hol van a lelkészen kivül elő nem állitható keresztlevél, mely az esketésnél fontosabb amannál? „Nincs. Azt mondta a plebános úr, hogy minek volna az a hiábavaló költekezés.“ Az lehetetlen, hogy egy lelkész igy beszéljen egy nagy felelősséggel járó functio nélkülözhetlen eszközeiről. Mi természetesb hát, hogy az esketést meg kellett tagadnom; mert birok annyi kötelességérzettel és értem annyira a felelősség súlyát, hogy oly pongyola és törvénysértő módon nem fungálok. Bizonyára czimed ütközött volna meg első sorban esketésem felett — ha ugyan csak annyiban maradt volna. Mikor az esketést megtagadtam, a tanú hirdetési bizonyitványt kért. Risum teneatis! ha arra — mint mondja, a plebános úr szerint — nekem nincs szükségem, forditsuk vissza: a plebános úrnak sincs. Ezek után felpakolták a menyasszonyt és elvitték. Az tökéletesen mindegy lett volna, ha a vőlegény felekezetemhez tartozott volna is, amaz okiratok hiányával mi sohasem esketünk. (Csakhogy nálunk ilyen eset nem fordulhat elő.) Hogy pedig a megyeri lelkész egy olyan tanú bizonyitványára, a ki a cs.-radványi templom belsejét sohase látta, megeskette őket, az az ő dolga, én legalább — meglehet, hogy nehéz felfogásom van — nem értem eljárását. Tudom, hogy a vegyes jegyesek szabadon választhatják az esketőlelkészt és nem ütköztem volna meg, ha Megyeren akartak volna esküdni, hirdetési bizonyitványt is adtam volna egész készséggel, bár azon szokatlan dolog, hogy a menyasszony egy maga, idegen férfiak társaságában, hazulról esküvés nélkül elmenjen, a közerkölcsi érzet megbotránkoztatására és rovására történik, melyet a népdal is gúnyosan csipked: „Ez a kis lány olyan kis lány, Maga jár a legény után“, de mikor utolsó pillanatig én vagyok az esketőlelkész és mégsem eskethetek azért, mert a másik lelkész böjti napon nem ad ki okiratot (eddig azt se tudtam, hogy bőjtben nem szabad irni a rom. kath. lelkésznek), már akkor, bocsánatot kérek, én sem adhatok elbocsátót; mert ha az egyiknek nem szükséges, a másiknak sem. Végül csak azt jegyzem meg, hogy a sorok között mi is tudunk olvasni. A czél elérve, az eszközök szentesitve! Cs.-Radvány, 1882. év, november hó 3-án tisztelettel Szabó Zsigmond, ev. ref. lelkész.

Irodalom.

Magyar protestans egyházi és iskolai Figyelő. Szerkeszti és kiadja: Czelder Márton elébb hittérítő, jelenleg felsőbányai lelkész, ötödik évfolyam IV. füzet. Jelen szám tartalma: 1. Grf. Dégenfeld Imre (Czelder Márton). 2. A nantesi királyi intézmény keletkezése és eltörlése (Csuthy Zsigmond). 3. Belmisszió. Külmisszió (Nagy Imre). 5. A régiek (Dobos János). 6. Külföld. Európa, Ázsia. 7. Külföldi könyvészet (Thomay József). 8. Belföld. 9. Könyv- és lapszemle.

—

Gyakorlati Bibliamagyarázatok. Szakfolyóirat. Megjelenik minden két hóban egyszer. Szerkeszti és kiadja: Garzó Gyula, a békésgyomai reform. egyház egyik rendes lelkipásztora. Főmunkatársak: Könyves Tóth Kálmán laczházai ref. lelkipásztor, Barakonyi Kristóf böhönyei ref. lelkipásztor. Előfizetési ára egész évre 4 frt. o. é. Az előfizetés egész évre kötelező; de fél- vagy negyedévi részletekben is beküldhető. Tartalom: 1. Lukács evangyeliuma: (Bocsor Lajostól) LX—LXXXIX. magyarázat.

—

Keresztény magvető. Szerkesztik és kiadják: Péterfi Dénes és Kovács János. Megjelenik minden két hóban egyszer. XVIII. évfolyam. Második füzet. Tartalom: 1. A tanulók túlterhelése (Dr. Bartók István). 2. Franczia országi prot. egyh. viszonyok (Charruand Dezső). 3. Egyháztörténelmi adatok: LXV. A r. kath. hittérítési alap (fundus convertitarum) rendeltetése és története (Jakab Elek) LXVI. A sinfalvi templom elfoglalása 1772. nov. 30-án. Közli: Benczédi Gergely. 4. Hymnusok: Egy az Isten (Jékey Aladártól). Ima (Rédiger Gézától). 5. A közoktatási miniszternek a közoktatás állapotáról az országgyűlés elé terjesztett 14-ik jelentése (folyt. és vége). (K. A.) 6. Amerikai dolgok (Kovács Jánostól). 7. Észrevételek egyh. szertartásainkat illetőleg (Gyöngyösi Istvántól). 8. Boncza György (Gy.—n.) 9. Az amerikai Unitár. Társ. titkárának levele az Egyh. Képv. Tanácshoz. 10. Az Egyh. Képv. Tanács válasza. 11. Irodalmi értesitő. 12. Különfélék. 13. Arany könyv.

—

Magyar Plutarch. Uj magyar Athenas. Ujabbkori magyar protestans egyházi irók Életrajz gyüjteménye. Kálmán Farkas, Bierbrunner Gusztáv s mások közreműködésével gyüjté Sz. Kiss Károly IV. füzet. Budapest Aigner Lajos kiadása. Havonkint 2 füzet jelenik meg. Előfizetési ára negyedévre, vagyis 6 füzetre 3 frt. E füzetben Ivánka Sámueltől Levay Lajosig közöltetnek a magyarországi prot. egyház irodalom kiválóbb irói.

—

Kalauz A helvét vallástételt követők Énekes könyvéhez. Készitette: Hetesy Victor dráva-foki ref. lelkész. Budapest, kiadja Kókai Lajos 1883. Ára 60 kr. „A lelkész — mondja e könyvecske szerzője előszavában — sokszor nagyon szépen és hatásosan alkalmazhat egy-egy odavágó verset az Énekes könyvből; az 1882-ik évben szentesitett „Egyházi törvények“ 108. §-a pedig a lelkipásztornak teszi kötelességeül az istenitisztelet alkalmával éneklendő zsoltár és dicséret versek kijelölését: szükségesnek véltem tehát egy olyan „Kalauz“ készitését, melynek segélyével egyszerre feltalálhatók legyenek azok a versek, melyeket épen alkalmaztatni akarunk. — Ugy gondolom, hogy

ha egyéb szolgálatot nem is, de időmegtakarítást szereztem vele lelkésztársaimnak.“ Emez ügyesen és kimeritőleg készitett s czélszerű kiállitású zsebkönyvecskét, mint valódi hézagpótló művet, melegen ajánljuk papjaink és tanitóink figyelmébe.

—

Kérelem. Mindazon nt. s t. urak, kik az eperjesi ág. hitv. ev. ker. hittanintézet önk. s öns. egyesületétől hozzájuk küldött „Szives kérelem“ czimű felhivást még vissza nem küldték, felkéretnek: miszerint a vett iveket az önk. s öns. egyesület elnökéhez beküldeni sziveskedjenek; mivel az egyesületnek szándéka a kegyes jótevők iránti hálából a beküldendő iveknek egy könyvbe való beköttetése által a kegyes jótevők nevét megörökiteni. *Hörk József*, theol. tanár, elnök. *Kaczián János*, titkár. *Varga Márton*, e. i. jegyző.

—

740 magyar népdal zongorára. A „Magyar Dal-Album“-ból, mely a magyar népdalok egyetlen folyamatban lévő, zongorára alkalmazott egyetemes gyüjteménye, megjelent a IV-ik kötet 7-ik füzete is a 721—740. számú, következő dallamokkal: 1. Kertem alatt aratják a zabot. 2. Kék csillaggal van tele. 3. Két tyúkom van tavalyi. 4. Ki a szivemet megnyerte. 5. Kinek magyar nemzeti őr a neve. 6. Kisérj ki rózsám siromig. 7. Kis kertemben három bokor muskátli. 8. Kispiriti falu végén. 9. Kopogós a czipőm. 10. Korcsmárosné adjon bort hitelbe. 11. Lakatosék lánya. 12. Lásd-e pajtás, megmondanám. 13. Már ez után mit ér nekem az élet? 14. Megenyhült a lég, vidul a határ. 15. Megfogadom, hogy ezentúl jobb leszek. 16. Megfonnyasztá a szél. 17. Megizenem a rózsámnak. 18. Megizente nékem az én rózsám. 19. Megvirad még valaha. 20. Menj el, menj szegény magyar. — A „Magyar Dal-Album“ IV. kötete ismét 10 havi füzetben jelenik meg és pedig 200 dallam tartalommal. Előfizetési ár egész évre: 10 füzetre 1 frt. 80 kr., félévre: 5 füzetre 90 kr. Egyes füzet ára 25 kr. Minden füzet bérmentve küldetik szét. Előfizetések legczélszerűbben postautalványon a „Magyar Dal-Album“ kiadóhivatalához Győrbe intézendők.

Különfélék.

A) Feleletek.

A 162. sz. kérdésre. Ha jól tudom, 1879. évi deczember 29-én 40,184. sz. a. kelt az utolsó miniszteri rendelet a hadkötelesek házassági ügyében, mely rendelet csak azon hadkötelesek-nek engedi meg, a 22 év betöltése után következő deczember 31-től, tehát a 3-ik korosztályból lett kilépéstől a nősülést, kik „sem a hadsereghez, sem a hadtengerészethez, sem a honvédséghez nem soroztatnak be“, miből önként következik, hogy a kik bárhová besoroztattak, a 3 évi szolgálati időn belül felsőbb engedély nélkül meg nem eskethetők. Kivételnek természetesen helye van akkor, ha az illető időközben valami ok miatt véglegesen szabadságoltatik, a midőn a be nem sorozottakkal jő tekintetbe. *Füzy János.*

B) Kérdések.

163. Élénk érdeklődéssel olvastam a 156-ik kérdésre közlött feleleteket s mind a háromban azon helyes véleményre akadtam, hogy oly esetben, midőn a szükséges dispensátio a házasság kötése előtt, bármi okból is, nem szereztetett meg, ez utólagosan mindenesetre kieszközlendő. — De egy, nézetem szerint nagyon is idetartozó, mert eminens practicus természetű szempont érdekében a 156-ik kérdés mintegy toldalékaként a magam részéről is kérdést szeretnék tenni, a melyre a szives választ kérem.

Valamely házassági akadály alól való felmentvény ugyanis (kivéve csak a hirdetés alol való felmentvényeket) egyházi úton lelkészi, esperesi, superintendensi hivatalokon át a miniszteriumtól szereztetik meg. Ingyen pedig az nem adatik meg; sőt azon esetben is, midőn a felek szegénysége miatt a felmentvényi díj elengedtetik, a szükséges okmányok, mindenek előtt a bélyegek*) pénzbe kerülnek. Már most, ha a lelkész maga, bármi okból a törvénytelenség factora, természetesen mind ezen költségeket sajátjából fedezni is kénytelen. — De ha őt, a mint azt „Haffner“ úr jelzi, felelősség nem terheli s az utólagos felmentvényért folyamodó okmányokat mégis ő útnak inditani köteles: mit csináljon akkor, ha a felek ezek költségeit fedezni nem akarják? Nem vagyunk Krősus-ok s különösen falusi egyházainkban igen valószinű, hogy majd minden ilyen esetben az e czélból történt felszólításra a felek azt válaszolandják: „Hja, tisztelendő úr, ha nem volt szabad, ne adott volna össze bennünket; de ha már megesketett, a többi nem a mi sorunk.“ *Sch.*

Arany János volt tanitványainak.

A nagy-kőrösi gymnásiumban „Arany János“ ösztöndij-alapitása végett azon tanulótársak Nagy-Kőrösön találkozására, a kik 1851—1860. években a dicsőültnek tanitványai voltak, f. 1883. évben június hó 3-ik napjának d. e. 10 óráját tűztük ki. A tanulótársak tömeges megjelenését kérjük. Laukó Károly. Zombory László.

Pályázat.

Hirdettetnek a solti egyházmegyében:

1. Áporkai lelkész állomás IV-ik osztályú 600 frton felüli és
2. Laczházai lelkész állomás I-ső osztályú 1200 frton felüli évi dijazással.

Jelentkezéseket elfogad Kun-Szent-Miklóson Baksay Sándor esperes.

Kelt Budapesten, 1883. május 2-án.

Török Pál, püspök.

*) Szegénységi bizonyitvány mellett az összes okmányok bélyegmentesek. Szerk.